

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Prof. dr Andrzej ZOLL

00-090 Warszawa
Al. Solidarności 77

Tel. centr. 551 77 00
Fax 827 64 53

Warszawa, 7 maja 2002 r.

35542

RPO-399103-VIII/02/MZJ

Pani
Anna BAŃKOWSKA
Przewodnicząca
Sejmowej Komisji Polityki
Społecznej
WARSZAWA

Szanowna Pani Przewodnicząca,

Ostatnia nowelizacja ustawy z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (Dz.U. z 2001 r. Nr 6, poz. 56, ze zm.) dokonana ustawą z dnia 17 grudnia 2001 r. (Dz.U. Nr 154, poz. 1793) spowodowała masowy napływ skarg do kierowanego przeze mnie Urzędu.

Skargi dotyczyły i dotyczą nadal głównie braku możliwości uzyskania prawa do zasiłku przedemerytalnego jak również obostrzenia kryteriów dotyczących możliwości uzyskania, na nowych, obowiązujących od 1 stycznia br., zasadach świadczenia przedemerytalnego.

Zdaję sobie sprawę, że wprowadzenie powyższych zmian w ustawie o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu spowodowane było szczególnie trudną sytuacją budżetową i związaną z tym koniecznością racjonalizacji wydatków ponoszonych ze środków publicznych. Niemniej jednak moje szczególne zaniepokojenie spowodowały skargi obywateli, którzy pozbawieni zostali możliwości uzyskania prawa do świadczenia przedemerytalnego, a do 31 grudnia 2001 r. mogli uzyskać prawo do zasiłku przedemerytalnego.

Dotyczy to osób, które legitymują się określonym w art. 37k ust. 1 pkt 2 powołanej ustawy wiekiem i wymaganym okresem uprawniającym do emerytury lub takim okresem określonym w art. 37k ust. 1 pkt 3 oraz spełniając warunki do uzyskania statusu bezrobotnego i prawa do zasiłku dla bezrobotnych, w okresie co najmniej 365 dni przypadających na 18 miesięcy przed dokonaniem rejestracji w powiatowym urzędzie pracy i nie osiągnęły wieku 58 lat kobieta i 63 lata mężczyzna, a:

- pobierały rentę z tytułu niezdolności do pracy i następnie uznane zostały za zdolnych do pracy;
- prowadziły pozarolniczą działalność gospodarczą, którą z przyczyn ekonomicznych musiały zlikwidować;
- wykonywały inną pracę zarobkową.

We wszystkich tych przypadkach osoby te nie pozostawały bowiem w stosunku pracy, a więc nie mogło dojść do jego rozwiązania z przyczyn dotyczących zakładu pracy.

Skarżący się, zwłaszcza prowadzący pozarolniczą działalność gospodarczą, podnoszą, że spełniając wszystkie takie same warunki, jak osoby zwalniane z pracy z przyczyn dotyczących zakładów pracy (płacą obowiązkowe podatki od osób fizycznych, odprowadzają odpowiednie składki z tytułu ubezpieczenia społecznego i na Fundusz Pracy) pozbawieni są możliwości uzyskania korzystniejszego dla nich niż zasiłek dla bezrobotnych świadczenia przedemerytalnego. Odbierane jest to przez nich jako naruszenie konstytucyjnej zasady sprawiedliwości społecznej oraz naruszenie art. 32 Konstytucji RP.

Informując o powyższym - działając na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147) - uprzejmie przedstawiam do wykorzystania poselskiego cztery z wielu skierowanych do mnie pism w przedstawionej sprawie. Będę wdzięczny Pani Przewodniczącej za poinformowanie o stanowisku w sprawie.

Korzystając z okazji pragnę także podzielić się z Panią Przewodniczącą swoimi spostrzeżeniami dotyczącymi braku stabilności prawa wywołanymi częstymi zmianami ustaw regulujących uprawnienia obywateli. Doskonale ilustrującym ten problem przykładem może być tu właśnie ustawa z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu, które od dnia jej wejścia w życie zmieniana była 36 razy.

Wprowadzane w tej ustawie zmiany polegają najczęściej na zaostrzaniu kryteriów uzyskiwania świadczeń w niej przewidzianych, a nadto` już od dwóch lat wprowadzane są w ramach tzw. „ustaw okołobudżetowych”, których dniem wejścia w życie, zgodnie z art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz.U. Nr 62, poz. 718) może być nawet dzień ogłoszenia tego aktu w dzienniku urzędowym, a więc bez wymaganego *vacatio legis*.

Z napływającej do mnie korespondencji jednoznacznie wynika, że tak częste zmiany normujące uprawnienia obywateli, wprowadzane zwłaszcza bez odpowiednio

długiego vacatio legis podważają zaufanie obywateli do Państwa i są oceniane jako przejaw braku stabilizacji w jego funkcjonowaniu. Jeśli zaś dotyczą one osób pozostających bez pracy bez własnej woli i winy, a zatem znajdujących się w wyjątkowo trudnej sytuacji życiowej, są dla nich szczególnie dotkliwe, stają się źródłem podejmowania błędnych decyzji wywierających negatywne skutki dla nich samych i ich rodzin.

W mojej ocenie wprowadzanie wszelkich zmian normujących uprawnienia obywateli wymagają głębokiej analizy rzeczywistych skutków nowych unormowań i stosowania odpowiednio długiego vacatio legis, w szczególności gdy dotyczą one osób bezrobotnych, zwłaszcza gdy utrzymująca się od kilku lat tendencja szybkiego podnoszenia się jego stopy stawia zjawisko bezrobocia w rzędzie najważniejszych do rozwiązania problemów społeczno-ekonomicznych.

Będę wdzięczny Pani Przewodniczącej za zajęcie stanowiska również w tej sprawie.

Z wyrazami szacunku

/-/ Prof. dr Andrzej Zoll

Zał. 4